

BEWAAR HET PAND

Uitgave tot bevordering van de handhaving der oude Gereformeerde beginselen
verschijnt eens in de veertien dagen

KOMMISSIE VAN REDAKTIE:

Ds. G. Blom, Meerkerk; Ds. H.C. van der Ent, Elburg; Ds. H. van Leeuwen, Driebergen; Ds. L.W. van der Meij, Alphen a.d. Rijn; Ds. D. Slagboom, Katwijk aan Zee; Ds. M.C. Tanis, Sliedrecht-Centrum; Ds. M. Vlietstra, Zeist; Ds. P. van Zonneveld, Driebergen; A. Beukers, Alphen a.d. Rijn en Joh. van der Lee, Alphen a.d. Rijn.

REDAKTIE:

Ds. G. Blom, Prinses Marijkeweg 13,
4231 BP Meerkerk. Telef. 01837-1357

ADMINISTRATIE

A. Beukers, Toussaintplein 20, 2406 XL Alphen a/d Rijn, tel. 01720 - 74202, postrek. 70.43.50, t.n.v. de administrateur van „Bewaar het Pand” te Alphen a/d Rijn.
Abonnementsprijs f 10,- per jaar. Abonnementsprijs voor de Verenigde Staten en Canada 5 dollar per jaar. Advertenties f 0,25 per mm. Bij kontrakt korting.

Verlaten en volgen

Slotwoord gesproken op de ontmoetingsdag te Kampen, n.a.v. Marcus 1 : 17a en 18a.

We zijn weer gekomen aan het einde van onze ontmoetingsdag van "Bewaar het Pand". Ik meen dat we met dankbaarheid op deze dag mogen terugzien. Allen, die hun medewerking aan deze dag hebben gegeven: hartelijk dank!

En nu gaan we weer van hier. We gaan dit kerkgebouw verlaten en verreweg de meesten zullen ook Kampen weer verlaten. En dan? Waarheen? Wel: we weten waarheen! We gaan naar huis. Het kan ook anders: verlaten en dan niet weten: waarheen!

Ik bepaal u in dit slotwoord heel even bij Marcus 1 : 17a en 18a. "En Jezus zeide tot hen: volgt Mij na". "En zij, terstond hun netten verlatende".

Met die woorden "volgt Mij na" bedoelt Jezus hier niet: tracht zoveel mogelijk te doen zoals Ik! In het Grieks staat heel duidelijk: kom achter Mij aan en dus: volgt Mij! Dit bevel komt tot Simon en Andreas, die bezig zijn te vissen.

En dit bevel van Jezus is zo onweerstaanbaar dat de twee manen terstond hun netten verlaten. Het wordt bij hen dus: *verlaten en volgen*.

Aan het volgen moet dus het verlaten *voorafgaan*. Waarom? Omdat datgene, wat aan de roeping voorafgaat voor God en voor de hemel onbruikbaar is. God kan de oude, zondige, zelfzuchtige mens niet gebruiken als fundament om er de nieuwe, geestelijke, hemelse mens op te bouwen.

En daarom: verlaten! Dat is radicaal afbreken! Verlaten! Dat is de zware, ootmoedige belijdenis, dat God met mijn oude leven, met mijn oude mens, met mijn eigen "ik" niets kan beginnen. Als God ons bekeert, dan neemt Hij niet alleen maar de slechtste stukken van ons leven weg, om de beste te laten staan. God is nooit barmhartig voor ons werk, God is nooit barmhartig voor de zonde. Dat is juist Gods barmhartigheid, dat Hij hier zo onbarmhartig is.

Wie de Heere wil *volgen*, moet *verlaten*. Ik zou het ook zo kunnen zeggen: wie de Heere wil volgen zonder waarachtige bekering, zonder waarachtige vernieuwing van hart en leven, zal vroeger of later ontdekken, dat hij zichzelf gevolgd is.

Dus: eerst *verlaten* en dan *volgen*. Ja, maar waarheen? Daar staat niets van in de tekst. Er staat wel een belofte: "Ik zal maken, dat gij vissers der mensen zult worden." Alleen dus een belofte, maar niet waarheen. Achter de Heere aan! Volgen! Hem volgen! In Zijn wegen wandelen!

Verlaten en volgen.

Verlaat, vergeet, wat ooit u kon bekoren, Uws vaders huis, uw volk, en wat voorheen U dierbaar en beminnenswaardig scheen.

En dan volgen. De Heere volgen. Langs gebaande en ongebaande wegen. Achter Hem aankomen.

Met de belijdenis:

"ik zet mijn treden in Uw spoor,
opdat mijn voet niet uit zou glijden."

En biddend:

"wil mij voor struikelen bevrijden,
- en ga mij met Uw heillicht voor!"

Verlaten en volgen!

En dan niet weten, waarheen? Ja toch! Het geloof weet het:

"Maar blij vooruitzicht, dat mij streelt;
Ik zal, ontwaakt, Uw lof ontvouwen,
U in gerechtigheid aanschouwen,
Verzadigd met uw Godd'lijk beeld.

Ps. 17 : 3-8.

Ds. M. Vlietstra.

Van de administratie

Op de ontmoetingsdag te Kampen mochten we weer enkele nieuwe abonnees noteren, zodat we in totaal 8 nieuwe abonnees konden inboeken. Aan giften ontvingen we voor ons blad f 26.-, voor de school te Dundas f 50.- en als nagift voor de ontmoetingsdag f 25.-. Voor dit alles weer hartelijk dank.

Het blad bestemd voor de heer H. de Snoo, Breezijde 7, 4243 JM Nieuwland, ontvingen we terug, met de opmerking van de P.T.T. "vertrokken". Wie kan ons inlichten over het nieuwe adres van de fam. de Snoo? Bij voorbaat dank.

Adm. Bewaar het Pand: A. Beukers, Toussaintplein 20, 2406 XL Alphen a.d. Rijn, tel. 01720-74202, giro 704350.

Het rode en het zwarte paard

1.

"En een ander paard ging uit, dat rood was; en dien die daarop zat, werd macht gegeven den vrede te nemen van de aarde, en dat zij elkander zouden doden; en hem werd een groot zwaard gegeven. En toen Het het derde zegel geopend had, hoorde ik het derde dier zeggen: Kom en zie. En ik zag, en zie, een zwart paard, en die daarop zat, had een weegschaal in zijn hand. En ik hoorde een stem in het midden van de vier dieren, die zeide: Een maatje tarwe voor een penning, en drie maatjes gerst voor een penning; en beschadig de olie en de wijn niet." Openb. 6 : 4-6.

Aan Johannes werd veel getoond op Patmos. Toen het Lam één van de zegelen geopend had zag Johannes de Ruiter op het witte paard. Dat is de Zoon van God door Wiens Hand het welbehagen Gods gelukkiglijk zal voortgaan totdat de laatste zal zijn toegebracht. Pijlen worden naar het welbehagen Gods afgeschoten in het hart van vijanden. Vijanden worden overwonnen en ingewonnen voor de dienst des Heeren, die voor hen een liefdedienst wordt. Door Woord en Geest worden vijanden neergeveld op het slagveld van vrije genade. Zij worden door Christus, Die de overwinning heeft behaald over de satan, aan de vorst der duisternis ontrukkt. Na het witte paard wordt aan Johannes een rood paard en daarna een zwart paard getoond. Het rode paard spreekt van vervolging en het zwarte paard spreekt van vervalsing.

1. *Vervolging*. "En een ander paard ging uit, dat rood was; en dien die daarop zat, werd macht gegeven den vrede te nemen van de aarde, en dat zij elkander zouden doden; en hem werd een groot zwaard gegeven". Een vurig rood paard wordt aan Johannes getoond. Dit ziet op het rode vuur van de brandstapels die gerookt hebben en waarop martelaren hun leven hebben mogen geven. Het rood ziet ook op het bloed van de martelaren dat vergoten is ten tijde van vervolgingen. Waar Christus werkt gaat de satan werken. Wie getroffen is in het hart door de pijlen van de Koning der Kerk, die wordt beschoten door de vorst der duisternis. Al

het mogelijke stelt de satan in het werk om het werk Gods ongedaan te maken. Al zijn krachten spant hij daartoe in en al zijn listen wendt hij daartoe aan. Vandaar dat er sprake is van een 'paard'. Een paard is immers sterk en snel. Het paard werd in het oosten gebruikt in de oorlogvoering. De satan en zijn trawanten voeren oorlog tegen Gods kinderen. De satan maakte daartoe gebruik van heidense keizers en koningen, die de gemeente van Christus met vervolgingen en bloedstortingen hebben vervuld. Duizenden martelaren hebben de waarheid van de leer van Christus met hun bloed verzegeld. Het is ook naar Gods Woord dat strijd ontbrandt tegen het werk Gods. We lezen immers in de Bijbel dat Christus niet is gekomen om vrede te brengen op de aarde, maar het zwaard. De oorzaak hiervan ligt niet in de Vredenvorst, maar wel in de afkerigheid van de wereld. Dit is werkelijkheid tot in eigen familie en gezin toe. Hebt u daar ook weet van?

Op het rode paard zit de satan met zijn trawanten. "En dien die daarop zat werd macht gegeven den vrede te nemen van de aarde". De vrede kan niet van de hemel genomen worden. De vrede kan niet weggenomen worden uit het hemels Kanaan. Maar onder de toelating Gods kan zij wel genomen worden van de aarde. Hier valt de denken aan de vervolgingen der christenen ten tijde van het Romeinse Rijk. Rampen werden geweten aan christenen die niet meededen aan de heidense afgodendienst en aan de afgodische verering van de keizer. De eeuwen door zijn daar vervolgingen geweest. Christenen werden gevangen gezet, verbannen, hun bezittingen werden verbeurd verklaard, zij kwamen op de pijnbanken en op de brandstapels. Wat ons land betreft valt de denken aan de 80-jarige oorlog. Wat hebben toen de satan en zijn trawanten gewoed tegen het werk en de Kerk des Heeren. Nu is er in ons vaderland geen openlijke vervolging. Wel in andere landen. Daar gaat het rode paard rond, het paard van de vervolging. Maar ik hoop dat er onder de lezers zijn die de kracht van het rode paard toch ook kennen, ook al ontbreekt hier dan openlijke vervolging. Want waar de Heere gaat werken, breekt de vijandschap los, een sterke vijandschap. De satan laat immers niets onbeproefd. Hebt u er weet van dat de vrede is weggenomen uit het hart? Dat die lieflijke vrede uit uw ziel is geweken? Bij uitwendige vrede, toch geen vrede in het gemoed. Ligt de oorzaak niet menigmaal hier dat is toegegeven aan het kwade, dat een compromis is aangegaan? De zonde maakt scheiding tussen God en ziel. Wat een moeilijke en donkere wegen zijn er dan vaak niet nodig om tot schuldbelijdenis te brengen, tot verootmoediging voor God, tot de smeekbede om vergeving, om genade en ontferming. Welk een wonder wanneer de Heere zo'n schuldige ziel opnieuw iets doet smaken van die wonderlijke vrede verworven door de Vredenvorst. Eenmaal zal de vrede nooit meer wijken uit de ziel. Dan een eeuwige en volmaakte vrede, die nooit meer verstoord zal worden en kan worden.

De Koning der koningen staat boven het rode paard. Er staat dan ook niet dat het rode paard de macht heeft genomen om den vrede te nemen van de aarde, maar wel dat die macht werd gegeven. Het geschiedt alles

onder de toelating Gods. Wat vernederend voor de satan, wat vertroostend voor Gods kinderen. De vijanden kunnen maar niet doen wat zij willen. Het zijn ten diepste overwonnen vijanden. Het zijn geketende vijanden. Hijke ogenblikken wanneer dat door genade met het oog des geloofs gezien mag worden. De Heere staat boven de vijanden. De vijanden moeten niet overschat worden. Het geschiedt alles naar de raad Gods. Zelfs de vervolgingen werken voor Gods kinderen mede ten goede. De mate, de duur en de zwaarte van de vervolgingen zijn vastgesteld. Gods kinderen moeten de vijanden niet overschatten, maar ook niet onderschatten. Er is immers sprake van een sterk en krachtig paard. Dat wordt dan ook bevindelijk ondervonden dat de vijanden sterk zijn. Maar ook mag ondervonden worden dat de Heere erboven staat. Mag het ook uw ervaring zijn? Welk een troost voor Gods Kerk in het strijdperk van dit leven.

"En dat zij elkander zouden doden". Eigenlijk staat er in het oorspronkelijke: 'slachten'. Op een wrede, niets-ontziende wijze zouden vele volgelingen van Christus ter dood gebracht worden. We kunnen denken aan hen die in de arena's voor de hongerige wilde dieren werden geworpen en levend verscheurd werden. Ook valt te denken aan het vuur van de brandstapels. Romeinse keizers hebben gewoed tegen onschuldige belijders van de Waarheid. Psalm 44 : 23 is vervuld geworden: "Maar om Uwentwil worden wij den gansen dag gedood; wij worden geacht als slachtschapen." De haat van de wereld heeft Christus getroffen, zo treft die haat ook Zijn ware volgelingen. Dit gschiedt de eeuwen door, tot aan de jongste dag. Zoals Christus is vervolgd geworden, zullen ook zijn volgelingen vervolgd worden. Zoals Christus is gehaat geworden, zo zullen ook Zijn volgelingen gehaat worden.

"En hem werd een groot zwaard gegeven". Dit om de rechtzinnige christenen te doden of te onthalzen. We hebben hier te denken aan een groot mes om beesten te kelen. De vijanden zullen een grote slachting aanrichten. Ontzettende vervolgingen zullen er komen. Satan zal alle vijandschap bundelen. Naarmate de tijd voortgaat zal dit al meer werkelijkheid worden.

Als u denkt aan de toekomst komt dan de vraag naar boven: wat zal er van mij worden, wat zal er van mijn nageslacht worden? Het getuigt van weinig zelfkennis te denken wel staande te kunnen blijven. Petrus heeft dit ook gedacht. Hij zou geenszins geërgerd worden. Maar tot driemaal toe heeft hij de Zaligmaker verloochend. Ware zelfkennis vervult met huivering en doet de vraag in het binnenste rijzen: zal ik niet de eerste zijn die de Heere zal verloochenen? Zal ik niet als eerste zeggen Hem niet te kennen? Wanneer de tijd van openlijke vervolging mocht aanbreken dan is er reden op de knieën te gaan en te smeken: maak mij getrouw. Maak het zo Heere, dat ik voor Uw Woord en Naam mag uitkomen. Bewaar mij ervoor dat ik u zou verloochenen. Zal de Heere dan geen getrouwmakende genade geven? In het belijden van Zijn Naam wordt Hij immers verheerlijkt en grootgemaakt?

We lazen een voorbeeld uit het verleden. Een godsdienstig samenzijn werd verstoord door vijandige soldaten. Zij namen de Bijbel van de kansel en legden die in de deuropening. Iedereen moest op die Bijbel stappen bij het verlaten van het kerkgebouw als teken van verachting en verwerping van Gods Woord. En wat gebeurde? Iedereen stapte erop. Ook de ambtsdragers, ook de prediker. Er was slechts een meisje van 12 jaar dat er niet op stapte. Zij kon dit niet en mocht dit niet. De Heere was een goed werk in haar hart begonnen. Zij mocht uitkomen voor Zijn Naam en Woord. Dit meisje werd onmiddellijk gedood. Maar dat was niet erg voor haar. Zij had getrouwmakende genade ontvangen. Zij mocht de kroon des levens ontvangen. Waren er dan verder geen kinderen Gods onder de aanwezigen of onder de ambtsdragers? Dat weten wij niet. Maar wel is het zo dat er geweest kunnen zijn die net als Petrus niet durfden uitkomen voor de Naam en de zaak des Heeren. De Heere geve op het gebed nu en ook als er hier vervolging zou komen, om voor Zijn Naam en Woord uit te komen. Hij

geve Zijn kinderen te zien dat de vijanden niet verder kunnen gaan dan Hij toelaat. Hij regeert en doet alle dingen medewerken ten goede. Hij volvoert Zijn welbehagen. Wee de vervolgers. Wee de meelopers. Meelopers zouden in een tijd van vervolging weleens vooraan kunnen staan onder de vervolgers. Wanneer u nog onbekeerd bent, smeeke van een vervolger nog een volgeling te mogen worden. Voor de Heere is niets te wonderlijk. Welgelukzalig zij die vervolgd worden, op welke wijze dan ook, openlijk of bedekt. "Zalig zijn die vervolgd worden om der gerechtigheid wil; want hunner is het Koninkrijk der hemelen."

Ds. A. van Heteren, Werkendam.

Samenvatting toespraak Kampen,
29 augustus 1987.

Openb. 10:8: "....neem het boekje...."

350 Jaar Statenvertaling. Dit jaar herdenken we dat. Het is een voorrecht door de Heere geschonken, om een zo zuiver mogelijke vertaling van Gods Woord te mogen hebben. Maar, dat is niet genoeg! Wat heeft het uitgewerkt in ons leven?! Daar gaat het om, voor u en voor mij.

Dat laat ook het gedeelte, dat we lazen uit Gods Woord zien, Openb. 10.

De ziener op Patmos, de balling om het Woord Gods en het getuigenis van Jezus Christus (1 : 9), ziet een sterke engel afkomen van de hemel. In zijn hand heeft hij een boekje, dat geopend is.

Daar staat hij, met zijn rechtersvoet op de zee en zijn linkersvoet op de aarde. Want God de Heere regeert. Hij zal Zijn almacht tonen. En hoor, de engel heft zijn hand op naar de hemel en zweert bij Dien, Die leeft in alle eeuwigheid, dat er geen tijd meer zijn zal. Het einde gaat komen. Haast u om uws levenswil!

Een stem uit de hemel zegt tot Johannes: "Ga heen, neem het boekje, dat geopend en in de hand van de engel is, die op de zee en op de aarde staat" (vs. 9). Een boekje. Vier keer komt dit verkleinwoordje voor in dit gedeelte. Een boekje, een boekrol, geopend. Gods geopenbaarde wil. De Heere komt met Zijn Woord tot ons.

Een boekje. Wat heeft het eigenlijk te betekenen? Het verkleinwoordje wijst ook op het schijnbaar onbetekenende. In de ogen van de wereld is het immers niets. Wat zit daar nu in? Welke kracht? Je kunt er toch mee doen wat je wilt? Het wordt soms weggegooid, verachtelijk..... Soms ligt het bedolven onder het stof. Misschien staat het op je boekenplank, of het ligt op je nachtkastje, zonder dat het je iets doet.....

"Neem het boekje!" Het heeft wel degelijk wat te betekenen. Het lijkt onbetekenend, maar het is het niet. Zó laag heeft de Heere zich willen neerbuigen, dat Hij met Zijn Woord - in de vorm van een boekje - tot ons komt. Het is een kracht Gods tot zaligheid. Wat heeft het een invloed gehad, en nóg! Het kan een mens van geestelijk dood levend maken. Vernieuwen!

Het heeft afkerige mensen heilbegerig gemaakt. Vijanden werden er door met God verzoend. De Heilige Geest is het, Die door dat boekje ogen opende van blinden, zodat zij de grootheid van hun kwaad gingen zien en leerden vluchten tot de Heere. De Heilige Geest is het, Die door dat boekje de vrede deed dalen in onrustige harten, vrede bij God.

Neem het boekje. Het lijkt onbetekenend, maar het beháágt God om dát te gebruiken, Zijn eigen onfeilbare Woord. Hoe wonderbaar is Uw getuigenis!

Een boekje. God is veel groter dan Zijn Woord. Zéér groot is onze Heere, vol krachten. God heeft niet alles van Zich geopenbaard. Straks zal er door Gods kinderen veel meer worden aanschouwd. Wat geen oog heeft gezien, geen oor heeft gehoord..... Maar, al is het boekje klein, het is genoeg om zalig te worden! Daarin heeft de Heere volkomen geopenbaard wat nodig is tot zaligheid.

Daar ligt het in de hand van de engel, geopend! Wat een wonder. De Heere komt tot ons met Zijn geopenbaarde wil. Hij had zich verborgen kunnen houden. Ons voor eeuwig vreemd kunnen blijven. Moedwillig hebben

we ons van Hem losgescheurd. En zie, nu komt de Heere met de heilgeheimen van Zijn hart tot ons. Tot een volk, dat naar Hem niet vraagt zegt Hij: zie hier ben Ik, Ik ben uw heil alleen!

Neem het boekje! Daar ligt het, geopend in de hand van de engel. Er kan, er moet kennis van genomen worden. Het moet verkóndigd worden: "Gij moet wederom profeteren" (vs. 11).

Sta daar eens even bij stil: je koopt een Bijbel, je pakt een Bijbel, je leest de Bijbel....., maar, dat Boek is geschonken door de Heere. Daar ligt het op de hand van de engel, geopend. Aangeboden.....!

Wat doet u er mee? Wat heeft het ons gedaan?! Johannes moet het nemen en ópeten (vs. 9). Nee, het is niet voldoende, dat u het als een geschenk van de Heere ontvangt. Het moet niet slechts gepredikt, angehórd, meegenomen, maar gegéten worden. Als voedsel voor de ziel. Wordt het ook niet de redelijke en onvervalste melk genoemd? Het moet in je hart komen, het moet door je hééngaen. Weet u wat er dan gebeurt? Als dat Woord - als instrument in de Hand van de Heilige Geest - ingang vindt in je leven? Het heeft tweeërlei uitwerking: "Het zal uw buik bitter maken, maar in uw mond zal het zoet zijn als honing" (vs. 9). Johannes neemt en eet. "En het was in mijn mond zoet als honing" (vs. 10).

Zoet? Maar, ik word daarin toch getekend als een goddeloze, een albederver, iemand, die het nooit meer goed kan maken en de eeuwige verdoemenis waard ben?! Gods tóórnr wordt daarin toch geopenbaard, ook over mijn zonden.....?!

Ja, en toch zoet. Als wij door genade onder dat Woord leren buigen - en dat is zo nodig, de Heere wil het ons leren, vraag Hem erom! - dan ga ik proeven en smaken hoe goed de Heere is. Zoetheid proef je: dat Hij met zo-een als ik ben nog te doen wil hebben.....! Dat er geen verdoemenis is voor degenen, die in Christus Jezus zijn..... Is daar geen zoetheid in, dat de Heere al zijn schuld voor Zijn Middelaarsrekening wil nemen?! Zoetheid, dat Sion op zo'n wonderlijke wijze door recht verlost wordt?! Dat God Zijn eigen Zoon gegeven heeft, opdat een ieder, die in Hem gelooft, niet verderve, maar het eeuwige leven hebbe?!

Wat een zoetheid, dat Hij door Zijn Geest alles wil schenken wat ons ontbreekt.....

Dat de Zijnen nooit uit Zijn Hand gerukt worden! Dat Hij hen dwars door de gerichten heen thuishalen zal!

Boekje. Het geeft de lieflijkheid ook aan. Wat een liefde, genade, barmhartigheid komt daarin tot ons! "Het was in mijn mond zoet als honing", zegt Johannes. Kunt u dat begrijpen? Hebt u er wel eens iets van geproefd? De dichter van Ps. 119 zingt:

*Hoe zoet zijn mij Uw redenen geweest!
Geen honing kon 't gehemelt' beter smaken;
Alleen door Uw bevelen krijgt mijn geest
Verstand van God en Goddelijke zaken.*

*Uw woord kan mij, ofschoon ik alles mis,
Door zijnen smaak, en hart en zinnen strelen.*

Maar: "en het zal uw buik bitter maken" (vs. 9). En het gebeurt: "als ik het gegeten had, werd mijn buik bitter" (vs. 10).

Hoe komt dat? Niet, omdat het boekje verkeerd is. Wat God geeft is goed. Hij is de Bron van alle goed. Wij zijn verkeerd! De zoetheid van het Évangelie roept bitterheid op. Weerstand. Voor de oude mens is dat woord niet strelend. Het is vergif voor de oude natuur. Ook dus na ontvangen genade.

Nu roept Gods Woord niet alleen weerstand op van buitenaf. Ja, dát ook. Denk aan de vervolging. Johannes zat op Patmos als balling, om het Woord Gods! Bittere ervaringen doen Gods kinderen op, wanneer zij naar het Woord leven en spreken! Brandstapels hebben gerookt..... Toch mocht ook gezongen worden:

*Bezwijkt dan ooit in bitt're smart
Of bange nood, mijn vlees en hart,
Zo zult Gij zijn voor mijn gemoed
Mijn rots, mijn deel, mijn eeuwig goed.*

Maar zie, dat Woord roept niet alleen weer-

stand op van buitenaf. De wereld zit ook in je hart! Het Evangelie is niet naar de mens. We verdragen het niet. Het is de Joden een ergernis en de Grieken een dwaasheid. Het is vergif voor de oude natuur. Die wordt erdoor gekruisigd, gedood, begraven..... Het bedenken van het vlees is vijandschap tegen God!

Hebt u genoten onder de prediking, onder de bediening van de sacramenten? Reken maar op tegenstand, bitterheid! De oude natuur onderwerpt zich niet aan de wet Gods. Dat Woord is voor de goddeloze mens te zwaar en voor de zogenaamde vrome mens te licht.

Als dat Woord ingang vindt in je leven, ondervind je zowel de zoetheid als de bitterheid. De zoetheid van de gerechtigheid van Christus - een volkómen Zaligmaker - veroordeelt mij in mijn eigengerechtigheid. Ik wil er niet aan, dat al mijn gerechtigheden een wegwerpelijk kleed zijn.

De zoetheid, dat de Heere alles wil geven wat mij ontbreekt, veroordeelt mij dat niet in mijn onbekeerlijkheid?!

De zoetheid, dat alles aan Hem onderworpen is en dat ik Hem mag laten besturen en waken, geeft bitterheid, want als Hij het voor het zeggen heeft, moet ik van de troon af.

Maar al is het voor de oude mens onmogelijk te verteren, en al moest Paulus het uitroepen: "ik ellendig mens!", Gode zij dank: het Woord houdt stand in eeuwigheid.

De Heere zet Zijn genadewerk in de Zijnen door! Na het zure geeft Hij 't zoet. Straks volkomen. In de eeuwige heerlijkheid is alle bitterheid verdwenen. Daar is enkel zoetheid, zaligheid.

Neem het boekje! Neem het ter harte. Neem eet. Gehéél! Niet maar een deel. Nee, de volle Raad Gods. Niet alleen wat ons past, een gereduceerd evangelie. Het wordt aangeboden, geschonken. Niet om het naast u neer te leggen. Niet om het uiteen te rafelen door het ontleedmes van de Schriftkritiek, of om op geraffineerde wijze allerlei dingen weg te snijden door ondeugdelijk vertaalwerk.

Neem het boekje. Het is geopend. Het kan nog gelezen worden. Het mag nog verkondigd worden. Nóg wel. Maar, de engel heeft gezworen, dat er geen tijd meer zijn zal (vs. 6). De genadetijd raakt op. Geloof toch Zijn heil en troostrijk Woord!

"Ik heb geen tijd.....". Hoe vaak horen we dat? Geen tijd om Bijbel te lezen, geen tijd voor de kerkdienst (duurt het u ook al te lang?), geen tijd om de catechisatieles te leren..... Weet u, dat het werkelijk eens zóver zal komen, dat u écht geen tijd meer hebt?! O, zoek toch de Heere terwijl Hij te vinden is. Neem het boekje toch biddend als geschenk uit de Hand des Heeren aan. Johannes ontvangt het biddend: "Geef mij dat boekje" (vs. 9). Lees het biddend. "Dat Uwe Geest mij ware wijsheid leer".

Het moet door ons heengaan. Zeker, dat is het werk van Gods Geest. Hij opent het hart. Maar, hoe deed Hij dat bij Lydia? Door het Woord. "Alleen door Uw bevelen krijgt mijn geest verstand van God en Goddelijke zaken". En waar was Lydia? Op de gebedsplaats! "Gij eist van ons, dat w'op Uw Waarheid letten". We doen wél als we achtnemen op dat profetische Woord. Biddend. Dát is de weg, waarin de Heere Zijn genade verheerlijkt in zondaarsharten.

350 Jaar Statenvertaling. Nee, we willen volstrekt niet een vertaling gelijkschakelen met de grondtekst, de talen, waarin Gods Woord is geïnspireerd. Een vertaling blijft een vertaling. Maar, het is niet om het even wélke vertaling we gebruiken.

We mogen dankbaar zijn, dat de Heere ons hierin een zo getrouw mogelijke overzetting heeft gegeven. En zolang er niet een echt betere is, dient de Statenvertaling te blijven functioneren.

De vraag echter waar het om gaat is: Wat heeft het uitgewerkt?!

Wat een verantwoordelijkheid, Gods Woord in onze taal te hebben. Moet het straks eeuwig tegen ons getuigen?!

Neem het boekje! Eet het op. Lees het biddend want:

Hoe zalig is het volk, dat naar Uw klanken hoort!

R. Kok, Damwoude.

Openingswoord van de middagsamenkomst op de ontmoetingsdag te Kampen.

B.

Voorbidders gevraagd

Wij — mensen — hebben een hekel aan rook. Dat is begrijpelijk, want rook is slecht voor de gezondheid. Wie moeilijk ademhaalt, plakt vandaag een ronde sticker op zijn huisdeur, een sticker met een pijp, sigaar en een sigaret en daar doorheen een rode balk.

Zo eenvoudig is het echter niet voor hen die in Velsen of in Pernis of in het Ruhrgebied wonen. De schoorstenen daar blijven roken. Johannes op Patmos heeft gezien de tempel van God vol rook. Rook die ontstond omdat God God is. En die rook belemmerde de ingang in die tempel. Er kon geen voorbidder meer in. En toen zijn uit die rook gekomen de zeven engelen met de zeven schalen vol van de toorn van God. Openbaring 15:8 toont ons deze dingen.

Het Woord van God doet ons zien: De tempel Gods vol rook. Dit gezicht doet ons vragen: hoe ontstaat die rook, wat verhindert die rook en wie komen er uit die rook?

En de tempel werd vervuld. Om welke tempel gaat het? Niet om die van het Oude Testament te Jeruzalem. Vers 5 van Openbaring 15 spreekt van de tempel des tabernakels der getuigenis in de hemel. Die te Jeruzalem was afbeelding van de hemelse tempel.

In de hemelse tempel, in het binnenste heiligdom, woont en troont God. Eens heeft Jesaja, waarschijnlijk staande in de aardse tempel, daarin mogen blikken. Hij zag de Heere zittend op een hoge en verhevene troon. En rond die troon zag hij serafs, die elkaar toeriepen: heilig, heilig, heilig is de Heere der heerscharen.

Ook de apostel Johannes heeft die tempel mogen inblikken. Ook hij heeft gezien God op Zijn troon. Maar hij heeft meer gezien. Hij heeft in het midden van die troon gezien de Zoon van God, Jezus Christus, het Lam, staande als geslacht. En de zangers zijn niet slechts engelen. Het zijn zij die de overwinning hebben van het beest en van zijn beeld en van zijn merkteken. Ze staan aan de glazen zee, die met vuur gemengd is. En zij zingen het lied van Mozes en het Lam.

Die tempel nu werd vervuld met rook. Heel die tempel werd vol rook. We weten dat rook ontstaat door brand. Zodra we rook zien is er de vraag: wat staat er in brand. Dus we vragen bij het zien van al die rook in de hemelse tempel: wat zou daar toch wel in brand staan?

Onze tekst zegt dat die rook voortkomt vanuit Gods heerlijkheid en Gods kracht. Die beide — dus Gods heerlijkheid en Gods kracht — zijn als een brandend vuur. Daardoor wordt al die rook veroorzaakt. Gods heerlijkheid is Gods uitstralende luister. Gods kracht is als dynamiet. Die beide zijn als een vuurzee.

Weet u — dat vuur, die rook is de Goddelijke reactie op de wetteloosheid van het mensdom op aarde. Dát vuur, die rook is in de tempel Gods, in de tent der getuigenis, de plaats waar Gods heilige wet is. God handhaaft die wet. En hoe meer die wet overtreden wordt des te meer gaat het vuur van Gods heerlijkheid en van Gods kracht branden, en des te meer wordt het heiligdom daarboven vervuld met rook.

Die rook symboliseert derhalve Gods toorn, Zijn gramschap die ontstaat door de overtredingen van Zijn heilige wet.

Let erop: Johannes heeft gezien dat het heiligdom daarboven vervuld werd met rook. Dat wijst op een proces. Al meer rook kwam er, totdat het helemaal vol van rook was. Dat betekent dat het vandaag nog is: de tempel wordt vervuld met rook. Dit houdt dan wel in dat die rookontwikkeling daarboven in versneld tempo plaatsheeft. Vanwege de toename van zonde en ongerechtigheid!

Tegelijkertijd moet het ons in verbazing zetten dat het hemels heiligdom nog niet geheel vervuld is met rook. Dat is dan vanwege Gods lankmoedigheid. De Heere geeft u nog genadetijd, omdat Hij is de God Die geen lust heeft in uw dood. Nog genadetijd, waarin u verkondigd wordt Jezus Christus, Hij Die was aangestoken door het vuur van Gods heerlijkheid en kracht, Hij Die door dat vuur geheel en al op Golgotha werd verteerd,

opdat u zou worden een zanger aan de glazen zee.

Kent u iets van Jesaja? Hij zag ook die rook in 's hemels heiligdom, en toen riep hij uit: wee mij, want ik verga! dewijl ik een mens van onreine lippen ben. Die onreine lippen spreken van een onrein hart. Een onrein hart als gevolg van de val in Adam.

We kunnen zeer bezig zijn met de goddeloosheden van de wereld; we kunnen ons hoofd schudden over de afwijkingen van en in de kerk. Maar nu — heel persoonlijk — zie ik dat die rook in 's hemels heiligdom ontstaat vanwege mijn overtredingen van de heilige wet van God. Denk toch niet dat God niet regeert. Het heiligdom daarboven wordt vervuld van rook! Rook waarin ik onherroepelijk moet omkomen! Jezus wordt u verkondigd. Dan is het nu een van twee: of Hij in mijn plaats of ik zelf. Haast u wel, want straks treedt er vanwege die rook een belemmering op.

We komen aan de tweede vraag: wat verhindert die rook?

U weet — wanneer een huis in brand staat en er een sterke rookontwikkeling plaatsheeft, dan kan niemand dat huis meer ingaan. Wie er toch ingaat die komt door verstikking om het leven. Rook neemt de zuurstof weg, we kunnen geen adem halen, we krijgen het benauwd, we sterven.

Nu Johannes heeft gezien het hemels heiligdom zo vol rook, dat er niemand meer kon ingaan. Niemand was meer in staat om door die rook heen te naderen tot de troon van God.

't Gaat hier allereerst om bidders. Bidden is volgens de Schrift ingaan in het hemels heiligdom, naderen tot de aanspraakplaats. De dichter van Psalm 28 zegt: Heere, hoor de stem mijner smekingen, als ik tot u roep, als ik mijn handen ophef naar de aanspraakplaats Uwer heiligheid. In het Woord van God lezen we ook die bewogen oproep: Laat ons met vrijmoedigheid toegaan tot de troon der genade, opdat wij barmhartigheid mogen verkrijgen, en genade vinden, om geholpen te worden ter bekwamer tijd.

Bidden is dus ingaan in het heiligdom, naderen tot God. Dat is het bidden dat de Heilige Geest leert.

En weet u — in dat heiligdom is de rook, de rook vanwege Gods heerlijkheid en Gods kracht. Wie met God te doen krijgt, wordt benauwd van hart. Waarmede zal ik die heilige God tegemoet treden? Rechtsens moet ik in die rook omkomen. Maar — o wonder — daar in het midden van die troon is Jezus Christus, het Lam, staande als geslacht. Door Hem de troon een troon van genade. Door Hem verdwijnt alle rook. En daar onder de klare hemel van al Gods deugden word ik zanger van die deugden. Door al uw deugden aangespoord, hebt Gij Uw woord en trouw verheven.

En niemand kon in de tempel ingaan. Een aangrijpende zaak! Straks zoveel rook, straks het vuur van Gods vervolgenheid zo groot, dat er geen mens meer doorheen kan! Het heiligdom daarboven, de troon der genade toegesloten! De genadetijd voorbij! Voor eeuwig!

Toch heeft dit woord: niemand kon ingaan, niet slechts betrekking op bidders. Ik dacht dat hier juist voorbidders bedoeld worden. Voorbidders kunnen niet meer ingaan.

We zeggen: Gods kinderen zijn de kurken waarop de wereld drijft. En dat is ook zo. Gods kinderen weten dat God is de Heilige, de Rechtvaardige, de Waarachtige. Zij verstaan dat zij naar Gods recht in de rook zouden moeten zijn omgekomen. Zij verstaan dat Jezus Christus aan dat recht heeft voldaan. Zij verstaan dat zij alleen door Zijn voldoening verzoend worden met God.

Dezulken nu worden altoos voorbidders. Met andere woorden — ze gaan de rechtvaardige oordelen wegbidden. Ze zien de rook in 's hemels heiligdom al dikker en dikker worden. Doch te meer gaan ze dat heiligdom binnen om te bidden: Heere, spaar nog, stel de uitgieting van Uw toorn nog uit, laat het nog heden der genade blijven.

Voorwaar Gods kinderen sluiten de ogen niet voor de zonde en de ongerechtigheid van de wereld, en voor die van de kerk, en voor die van hen die hen lief zijn. Ze weten dat het recht zou zijn als er een eind zou komen aan

Gods lankmoedigheid, als de Heere met Zijn oordelen zou komen. Maar ze hebben voor zichzelf God in Jezus Christus zo barmhartig en genadig bevonden, dat ze moed krijgen en hebben om elke dag weer dat hemels heiligdom in te treden om te bidden en te pleiten voor medezondaren en medeschuldnaars. Zo zie ik een vader, een moeder ingaan om te smeken voor een weerbarstige zoon of dochter. Zo zie ik een dominee ingaan om te smeken voor de onbekeerde leden van zijn gemeente. Zo zie ik een kerklid ingaan om te smeken voor zijn kerk. Zo zie ik een Nederlander ingaan om te smeken voor Nederland. Precies zo als Abraham dat deed voor Sodom en Gomorra.

Nu de vraag: waarom is God nog niet ten gerichte gekomen, waarom heeft God nog geen voleinding gemaakt? Zegt u alstublieft niet: "t is nog niet zo erg, 't valt nog wel mee op aarde. Ik zie het heiligdom daarboven al meer vervuld worden met rook! Waarom dan nog niet de uitgieting van Gods toorn? Waarom gaat Gods zon nog elke dag op?

Dat zit nu in de voorbidders. Ze gaan die hemelse tempel in en bidden: och Heere, stel nog uit, opdat mijn kinderen, mijn kleinkinderen nog bekeerd kunnen worden, en mijn mede-kerkganger en mijn mede-aardbewoner.

En nu het aangrijpende van Gods Woord: de rook daarboven wordt zo dik, dat niemand meer kan ingaan. Ik denk aan het woord dat God sprak tot Jeremia: al stonden Mozes en Samuël ook voor Mijn aangezicht. Ik denk aan het woord dat God sprak tot Ezechiël: ofschoon deze drie mannen Noach, Daniël en Job in het midden deszelfs waren, zij zouden door hun gerechtigheid alleen hun ziel bevrijden. Zo zal het straks zijn: geen enkele voorbidder meer. Geen vader meer voor zijn kinderen; geen dominee meer voor zijn gemeente, geen kerklid meer voor zijn kerk, geen mens meer voor de wereld. De rook van Gods heerlijkheid en van Gods kracht zal het ingaan verhinderen.

Wat dat betekent? Wel — een huiveringwekkende zaak! De oordelen gaan komen. Het oordeel komt. De komst van zeven engelen wordt niet langer belet. Zie daar komen ze uit de rook waarmee het heiligdom vervuld is. Zeven engelen, die bekleed zijn met rein en blinkend lijnwaad, en omgord om de borst met gouden gordels. In priesterlijke heerlijkheid en met koninklijke kracht gaan ze de opdracht van God uitvoeren. Alles aan hen spreekt van de reinheid en de zuiverheid van de gerichten die komen gaan. Van die reinheid en die zuiverheid hebben al de zangers aan de glazen zee gezongen, en wel in 't tweede deel van hun lied: rechtvaardig en waarachtig zijn Uw wegen, Gij Koning der heiligen!

Mensen willen God beschuldigen van onrecht. Als er een aardbeving is, zegt men: als er een God is waarom doet Hij zulks? Als er een hongersnood is, zegt men: waarom laat God die onschuldige mensen op zo'n vreselijke wijze sterven? Als er een epidemie komt of aankomt, zegt men: we zijn toch allemaal lief en aardig voor elkaar, we zijn toch allemaal beste, onschuldige mensen, hoe kan God toch zo iets verschrikkelijks doen? Nu — in Openbaring 16 leest u dat wanneer de oordelen Gods komen de mensen zelf verhit zullen worden met grote hitte. Dat betekent dat de mensen in woede over God zullen uitbarsten. En dat zal zelfs zo zijn dat ze de Naam van Gods lasteren.

Echter de kleding en die gouden gordels van die zeven engelen zeggen heel duidelijk dat Gods oordelen rein en zuiver zijn. God doet geen onrecht.

De komst van die zeven engelen spreekt van de volheid van Gods rechtvaardige toorn vanwege de volheid van zonde en ongerechtigheid. God heeft Zich lang ingehouden. Zesduizend jaar Zijn lankmoedigheid betoond. Het uitgaan van de engelen uit de rook van het heiligdom zegt: daaraan is een einde gekomen. De genadetijd is voorbij.

Die zeven engelen krijgen van een van de vier dieren ieder een gouden schaal, een schaal die vol is van de toorn van God. De een na de ander ontvangt van God het bevel zijn schaal uit te gieten over de aarde. Tenslotte ook de zevende engel. Er breekt een onweer los. De aarde gaat beven, zoals dat nog nooit

geschied is. Een hagelbui valt neer. Dit betekent het einde. God verheft Zijn stem. Vanuit de tempel, vanuit het heilige der heiligen, van de troon, de plaats waar God is gezeten, roept de Heere Zelf het einde uit: het is geschied! Alle eilanden vluchten weg en bergen worden niet meer gevonden.

Dat is het teken van het wereldeinde. Dan is er de gerichtstroon. De boeken worden geopend. Het grote gericht vangt aan. Eeuwige zaligheid of eeuwige rampzaligheid. Eeuwige vreugde of eeuwige wenen!

Nog is het einde er niet. Nog zijn er de voorbidders die ingaan in het hemels heiligdom, de kurken waarop de wereld drijft. Nog kunnen zij ingaan, omdat de rook vanwege Gods heerlijkheid en Gods kracht de tempel niet vervuld heeft.

Nog is daar de grote Voorbidder, Jezus Christus, aan 's Vaders rechterhand. Hij bidt: Vader, Ik wil dat degenen die Gij Mij gegeven hebt, ook bij Mij zullen zijn. Nog moeten er toegebracht worden tot die schare die zal zalig worden. En Hij blijft aan 's Vaders rechterhand als niemand anders meer kan ingaan. Omdat er ook als de oordelen losbarsten er toch nog een volk is waarvoor Hij Zijn bloed heeft vergoten, een volk waarvan Hij het oordeel dat toekwam, heeft overgenomen. Dat volk roept Hij toe in de benauwdheden van de losbrekende oordelen: zie, Ik kom als een dief. Zalig is hij, die waakt en zijn kinderen bewaart, opdat hij niet naakt wandele, en men zijn schaamte niet zie.

Vandaag — nu de tempel Gods nog niet vol rook is — voorbidders gevraagd! Het hoofd schudden over zoveel zonde en ongerechtigheid in de kerk en wereld heeft geen nut. Ik sluit met de woorden van Paulus, de dienstknecht van Jezus Christus: Ik vermaan dan voor alle dingen, dat gedaan worden smekingen, gebeden, voorbiddingen, dankzegging voor alle mensen, voor koningen, en allen die in hoogheid zijn. Want dat is goed en aangenaam voor God, onze Zaligmaker.

Ds. v.Z.

Samenvatting toespraak Kampen, 29 augustus 1987.

Voor u gelezen 9.

(In 't jaarboekje onzer kerken van 1896)

"Ontmoeting op een wandeling" (slot)

"De vrouw zat te schreien. De kinderen zagen bevroesd in het rond. Alleen de meid keek bedaard voor zich. Er was een ogenblik stilte; - het scheen alsof de man vermoeid was; want alles was schier in één adem uitgesproken.

Mijn vriend beefde en was erg zenuwachtig. Eindelijk brak ik het stilzwijgen af en waagde het vrijmoedig te spreken. Ik zeide: "Mijn vriend! Wat uw predikant aanbetreft, dien kennen wij niet; wij zullen en kunnen dus niet over hem oordelen; maar wanneer we uw houding en uw spreken aangaande hem nagaan en uw zeggen, dat vele zogenaamde dweepers hem niet horen willen, omdat hij niet fijn genoeg is, - zie, dit een en ander pleit niet voor zijn vroomheid en goede prediking. O vriend! er zijn zoveel mensen, die zich in slaap laten wiegen door die zogenaamde zedepredikers. En waren ze dat nog maar, dan zouden zij voor enkelen nog wat nut kunnen doen; maar zij verdraaien en verknoeien Gods Woord en wijzen de mensen een weg aan, die ten eeuwige verderve leidt. Het ware te wenschen, dat God u de ogen nog eens mocht openen voor de treurige weg, waarop ge u naar mijn oordeel bevindt. En nu zegt ge, dat ge, wanneer ge zulke mensen in uw huis zaagt, die u van die dingen durven spreken, hun de hersens inslaan zoudt met dat ijzer. Ik hoop, dat de Heere u bewaart iets kwaads te doen aan u en ons; maar wij behoren dan zeker onder die soort van mensen, die gij bedoelt; want niets zou ons aangenamer zijn, dan dat veler ogen open gingen en velen als arm zondaar voor de Heere leerden buigen".

Onder hetgeen ik zeide sprak de man niet. Kort daarna stond hij op en ging, onder het uitspreken van de vreeselijkste woorden, als een razende de woning uit. Wij bleven nog even spreken met de vrouw; maar zij en wij

waren zeer ontsteld, en vonden het geraden nu heen te gaan. De vrouw verzocht ons eens weer te komen, en vroeg, wie we waren en waar we woonden. Na dit te hebben medegedeeld, vertrokken wij. Na nog een paar huisgezinnen bezocht te hebben, waar de toestanden ook treurig waren, keerden wij naar onze woonplaats terug. En hoe ging het daarna in het huisgezin, waar we die ontmoeting hadden gehad? Vijf weken daarna meldde zich een vrouw bij mij aan. En toen ik haar zag, kende ik haar niet! Het was de vrouw van de bovenbedoelden boer. Waarom ik haar niet kende? Zij was sedert den tijd onzer ontmoeting erg vervallen, en was nu ook in geheel andere kleding. Onder een vloed van tranen deelde zij mede wat er gebeurd was, sinds wij aan haar huis waren geweest. Haar man had dag en nacht geen rust meer gehad. Hij was in de laatste tijd als een gejaagde en voortgezweept geweest. En eindelijk had hij, o gruwel, door zelfmoord een einde aan zijn rampzalig leven gemaakt. "En voor mij", zeide zij, "is uw bezoek ten zegen geweest. Reeds lang kon ik niet meer met de stroom mede. Mij ontbrak iets, doch ik wist niet wat, totdat ik de Heere het een paar dagen na uw bezoek voor mij liefde op te klaren, zodat ik mij thans op dat gebied gelukkig gevoel. Maar juist dit, dat de Heere het voor mij zo opklaarde en mij genade gaf, om met mijn huisgenoten over de grote zaak te spreken, heeft, denk ik, mijn man tot die wanhopige daad gebracht. God is rechtvaardig. Hem zijn al Zijn werken van eeuwigheid bekend. Het past mij Hem te zwijgen!"

Na nog enige tijd genotvol met haar gesproken te hebben, verliet ze mij. Een paar jaren later is zij heengegaan in de rust, die voor al Gods volk overblijft."

Aarlanderveen, G. Bos.

De jeugd erbij!!!

Het is een zegen, dat er jeugd is. Immers waar geen jeugd is, daar kan geen toekomst zijn. Denk aan gemeenten, die vergrijzen. Waar praktisch geen jonge gezinnen zijn. Die gemeenten verdwijnen geleidelijk aan. Nu wordt ook gezegd: wie de jeugd heeft, heeft de toekomst". Vandaar de inzet en dat niet alleen vandaag, maar ook gisteren en eergisteren, om de jeugd in de groep te krijgen en te leiden.

Nu is er Eén, Die recht en zuiver werkt. Hij leidt de jeugd in het rechte spoor en Zijn onderwijs is heilzaam. Zijn lessen werpen vruchten af, die niet wrang of bitter zijn. Het leven wordt er niet door vergiftigd noch verwoest.

Dit wordt ons overduidelijk, wanneer we het boek Spreuken lezen. Het lezen van dit boek beveel ik bijzonder aan, want in onze tijd kan alles en mag alles. Wat nog zonde is, is zeer weinig. Ja heeft men het nog over zonde? Het lijkt alsof "zonde" niet meer bestaat. Althans onder de mensen. Maar voor de Heere wel en Hij geeft duidelijk aan wat zonde is en wat leven in de zonde is. Wie nu met aandacht Spreuken leest moet zeggen: "dit boek is juist voor onze tijd geschreven". Twee gevaren worden er bijzonder in beschreven: drankzucht en ontucht. Twee geweldige gevaren van onze tijd. Ze ondermijnen het leven en ondergraven het fundament van de samenleving. Het zijn diepe draaikolken, waardoor velen meegesleurd worden. Iemand heeft eens terecht gezegd: "bestiale sexualiteit en drankzucht, ze steken als een adder en bijten als een slang".

Vandaar dat het onderwijs van de Heere ter harte dient genomen te worden. In dat onderwijs geven werkt de Heere middellijk. Hij maakt gebruik van mensen. Ouders, vaders, moeders, het onderwijzend personeel, predikanten en verder allen, die bij onderwijs geven betrokken zijn, zijn instrumenten des Heeren. Maar alleen zij zijn het, die luisteren naar en leven bij het Woord van de Heere. Wie nu de jeugd liefheeft, wil doorgeven of laat doorgeven de woorden des Heeren. Hoe dringend, hoe hartelijk zijn Zijn Woorden "Mijn zoon geef mij uw hart en laat uw ogen mijn wegen bewaren", Spreuken 23:26. "Mijn Zoon", welk een aanspraak is dit! Hoe dichtbij! Het getuigt van een band. De Israëlitische wijsheidsleraren

spraken hun leerlingen altijd zo aan. En de trouwe leerlingen spraken hun leraar aan met: "Mijn vader". "Mijn zoon, mijn vader". Welk een goede verstandhouding sprak daarin, maar ook erkenning. "Jij bent zoon en U bent vader".

Nu in de Israëlitische wijsheidsleraar be-luisteren we de stem van de Heere, de Op-perste Wijsheid en Hij laat een dringend appèl horen: "Mijn zoon geef mij uw hart". Nu weten we wat het hart is, het centrum van de mens. De zetel van zijn willen, denken en voelen. Vanuit het hart wordt het leven geregeerd. Nu het belangrijkste, het onmisbare vraagt de Heere. Hij wil het hart hebben. Maar is het hart niet het bezit van de Heere? Zeker, alles is Zijn bezit en Zijn gave. Maar wij allen hebben ons hart ons toe-geëigend. We hebben het God ontstolen. We willen er mee doen naar eigen wil. Er mee omgaan naar willekeur. Het hart is ons kostbaar bezit en we willen het niet afstaan, niet prijsgeven. Wanneer dit gebeurt, dan hebben we geen leven meer. Het hart wordt ook verpand aan..... Teveel om op te noemen en in de opsomming blijkt de zondigheid van oud en jong.

Nu wil de Heere het hart terughebben. Hij wil er weer de eigenaar, de bezitter van zijn. En weet U wat zo'n wonder is, Hij wil het hart zoals het is.

De Heere Zelf zegt in Zijn Woord, hoe het hart is, wat er in leeft en wat er uit voortkomt. In het hart is enkel zonde. Het hart zelf is zonde. Het hart vol zonde wil de Heere in bezit hebben. Hij zegt zo indringend "geef, geef aan Mij uw hart". En waartoe? Om het hart te vernieuwen. Het stenen hart wordt door Hem gemaakt tot een vlesens hart. Hij reinigt het. Hij vervult het met het Zijne. Hij legt er Zijn genade in. Zijn vreze gaat er in werken. Zijn Geest neemt plaats in het hart. Het hart wordt Zijn tempel. En wat's Heeren bezit wordt, blijft Zijn eigendom. Komt ons hart in de handen van de Heere. Het zal uit Zijn handen niet vallen. Hij werpt het ook niet uit Zijn handen. Het is Zijn eigendom tot in eeuwigheid. Onontvreembaar tevens. Satan, wereld en zonde kunnen het niet veroveren. Durft U nog langer Uw hart de Heere te onthouden? Hij wil het bezitten. Maar bezit U het vermogen om het te geven? Bemerkt U dat Uw onwil zo sterk is? Wat de Heere vraagt, wil Hij ook nemen. Vraag het toch: "Heere neem mijn hart". Het onderwijs thuis, op school in de kerk zij het steeds zo, dat ook de jongeren, ja juist jongeren, dit vragen gaan. "Heere, neem, wat U hebben wil". De Heere wil ook leiden tot geven. Tot het hartelijk geven. Tot een blijvend geven. Een geven voor eeuwig.

De leraar laat nog een dringend appèl horen. "Laat uwe ogen mijne wegen bewaren". Werd als eerste het hart gevraagd, het oog moet ook gericht zijn. Gericht op de wegen, op het gegeven onderwijs. Dat onderwijs mag niet losgelaten worden. Het mag niet vergeten worden. Het moet in praktijk gebracht worden. Het moet blijken in handel en wandel. Het moet gezien worden van wie men een leerling is en bij wie men op school is. Het onderwijs worde ter harte genomen. Het belang ervan worde ingezien. Het levensbelang ervan worde verstaan. Het dient immers tot ons tijdelijk en eeuwig welzijn. Wie nu van harte leeft bij het onderwijs geven, zal in het onderwijs ook beklemtonen, wat in de tekst staat. Heil het gezin, de school, de kerk waar dit gebeurt. Dan is er echte liefde, bijbelse liefde tot de jeugd. En heil de jeugd die bidt:

*Dat ieder, die U vreest, zich tot mij keer'
Die kundig is in Uw getuigenissen.*

*Maak dat mijn hart oprecht Uw lessen
eer'.*

*Dat niets die ooit uit mijne ziel moog'
wissen,*

*Opdat ik niet beschaamd word'; laat, o
Heer',*

*Laat mij die gunst op aarde nimmer
missen.*

Ds. M.C. Tanis.

350 jaar Statenvertaling

2.

De Deuxaesbijbel

Waar komt de naam van deze Bijbel, die na

de Liesveldtbijbel van grote betekenis is ge-weest, eigenlijk vandaan? De naam is ont-leend aan een kanttekening die wij in deze Bijbel aantreffen. Het kwam meer voor in het verleden dat een Bijbelvertaling ge-noemd werd naar een bijzonder kenmerk dat in die vertaling werd aangetroffen. Het-zelfde komen we tegen in Engeland en Duits-land. In Nehemia 3 : 5b lezen wij: "doch hare Gheweldighen en brachten haren hals niet ten dienste harer heeren." Hierbij wordt aangetekend: "De armen moeten het cruyce draghen, de rycke en geven niets. Deux aes en heeft niet, six cinque en geeft niet. Quarter dry, die helpen vry." Deze kanttekening betekent: "De armen hebbe niets, de rijken geven niets, maar de middenstand, die be-taalt wel." De Deuxaesbijbel staat ook nog onder een andere naam bekend: "Uilenspie-gelbijbel", zo genoemd naar een kanteke-ning bij het apocriefe boek Jezus Sirach.

Na enkele dingen vermeld te hebben over de benaming van de Deuxaesbijbel gaan we in het kort na hoe de vertaling van deze Bijbel is. De vertaling van het Oude Testament is gebaseerd op de vertaling van Luther. Dit was ook het geval geweest bij de Liesveldt-bijbel. Dus geen vertaling uit de grondtaal. Godfried van Wingen heeft het Oude Testa-ment bewerkt in Emden. Hoe kwam het dat er geen vertaling vanuit de grondtaal werd vervaardigd? Dit had meerdere oorzaken. Er waren in Emden niet genoeg kenners van de grondtaal aanwezig. Bovendien ontbraken de vereiste wetenschappelijke hulpmiddelen en hadden de predikanten het ook veel te druk met hun ambtelijke werkzaamheden om zich te kunnen zetten aan een vertaling uit de grondtaal. Ook valt te denken aan het feit dat de gewone kerkmensen bijzonder gehecht waren aan de tekst van de Lies-veldtbijbel. Zij zagen liever een herziening van de tekst van de Liesveldtbijbel dan een geheel nieuwe vertaling uit de grondtekst. Het Nieuwe Testament van de Deuxaesbij-bel is wel een vertaling uit de grondtekst. Wat het Nieuwe Testament betreft is de Deuxaesbijbel dus een duidelijke verbete-ring ten opzichte van de Liesveldtbijbel. Het Nieuwe Testament in de Deuxaesbijbel is afkomstig van Johannes Dyrkinus. Hij gaf een vertaling vanuit de Griekse grondtekst. Het Nieuwe Testament van Johannes Dyr-kinus is een herziening van de vertaling van het Nieuwe Testament van Jan Utenhove. De vertaling van Jan Utenhove was de eerste zelfstandige vertaling uit het Grieks in het Nederlands. Utenhove had vanaf december 1553 tot 1556 aan deze vertaling gearbeid. Utenhove voorzag het Nieuwe Testament voor het eerst van een versindeling. Voor die tijd waren de hoofdstukken van het Nieuwe Testament verdeeld in vijf gelijke delen. Voor het gemak van de lezers werd nu een versindeling aangebracht. Utenhove wilde zo nauwkeurig mogelijk aansluiten bij de grondtekst. De oorspronkelijke taal moest bij een vertaling dan ook zoveel mogelijk ongerept blijven. Utenhove wilde zijn moedertaal als het ware dwingen de taal van de Heilige Geest te spreken. Wie Grieks kende moest vanuit de vertaling onmiddellijk kun-nen terugvertalen in het Grieks. Utenhove wilde de grondtekst door laten klinken in de moedertaal. Bijna woord voor woord volgde hij de grondtekst. Een heel andere methode van vertalen dan de methode die Luther volgde. Luther wilde de Bijbel toegankelijk maken voor het onkundige volk en liet de Bijbel als het ware Duitspreken. Het Nieuwe Testament van Utenhove vond geen ingang vanwege het soms te gezochte taalgebruik.

Toch is de vertaling van het Nieuwe Testa-ment van Utenhove van groot belang omdat Johannes Dyrkinus dit werk herzag en dit herziene werk in de Deuxaesbijbel is opge-nomen. Ook Dyrkinus volgde de grondtekst op de voet. Wel paste hij het taalgebruik aan aan de gebruikelijke norm. Zo heeft hij het 'buitennissige' karakter aan het werk van Utenhove ontnomen. Door het goede Neder-lands liet zich het Nieuwe Testament van Dyrkinus goed lezen. Als we het Nieuwe Tes-tament zoals we dat aantreffen in de Staten-vertaling ernaast leggen zien wij grote over-eenkomsten. Het Nieuwe Testament van de Statenvertaling is een niet al te ingrijpende

wijziging van het Nieuwe Testament van Dyrkinus.

In de Deuxaesbijbel treffen wij ook de apo-criefe boeken aan. Een "waarschouwing" waarschuwt de lezer ervoor dat zij niet canoniek zijn. Duidelijk wordt gesteld dat deze boeken ten allen tijde zijn onderschei-den geweest van de boeken van de Heilige Schrift, die door de Heilige Geest zijn geïn-spireerd. Zij vormen de canon, waaraan men zich houden moet. Wel staan er in de apo-criefe boeken goede en nuttige dingen. Maar het is terecht, dat datgene wat door de Hei-lige Geest gegeven is, hoger wordt gewaar-deerd en geacht dan datgene wat van de mens afkomstig is.

Vanaf het begin is er kritiek geweest op de Deuxaesbijbel. Met name op de vertaling van het Oude Testament. De eerste officiële kritiek werd geuit op de synode van Emden van 1571. Doordat er voorlopig geen betere vertaling kwam, is de Deuxaesbijbel de ge-zaghebbende en geliefde kerk- en huisbijbel geweest van 1562 tot 1637.

Ds. A. van Heteren, Werkendam.

Themadag van de SSNR

Op D.V. zaterdag 10 oktober a.s. organiseert de Stichting Studie der Nadere Reformatie (SSNR) een themadag over het onderwerp: "De Nadere Reformatie en de poëzie". Spre-kers zijn: Prof. dr. L. Strenght, hoogleraar Neerlandistiek aan de Vrije Universiteit te Amsterdam en dhr. A. Ros, conrector van de Van Lodensteijn scholengemeenschap te Amersfoort.

Prof. dr. Strenght houdt een referaat over het onderwerp: "Tekenen van de Nadere Reformatie in de poëzie van Revis, Cats en Huygens?" De titel van het referaat van dhr. Ros luidt: "De poëzie uit de Nadere Reforma-tie". Na afloop van de lezingen is er gelegen-hed voor discussie.

De themadag wordt gehouden in Het Tref-punt, Boezemweg 180 te Rotterdam. Aan-vang: 9.30 uur. Sluiting: 13.00 uur. De toegang is gratis en parkeergelegenheid is aanwezig.

Najaarsvergadering van de V.G.G.G.

De V.G.G.G. is een Vereniging die belangen behartigt van en hulp verleent aan gehan-dicapt en hun ouders/verzorgers. De hulp-en dienstverlening van de Vereniging be-staat o.a. uit maatschappelijk werk, praktisch pedagogische gezinsbegeleiding, praktische thuishulp en onderlinge ouderhulp. Daarnaast kent de Vereniging regionale af-deelingen, provinciale stuurgroepen, kom-missieactiviteiten en verzorgt zij publiciteit en voorlichting.

De werkzaamheden worden verricht door vele vrijwilligers en beroepskrachten.

De Vereniging telt ruim 11.000 leden. Het Landelijk Bureau is gevestigd te Woerden.

De Vereniging belegt D.V. 3 oktober 1987 haar najaarsvergadering.

Thema: "Gezin met een gehandicapte.... een ander gezin?"

Spreker: ds. M. van der Sluijs te Kerkwerve. Aanvang 10.15 uur. Na de lezing kunnen de aanwezigen deelnemen aan 2 gespreks-groepen. De dag wordt afgesloten met een fo-rumbespreking.

Allen, zowel leden als niet-leden van onze Vereniging zijn van harte welkom. Crèche aanwezig. Plaats van samenkomst: Scholen-gemeenschap "Guido de Bres", Haastrecht-straat 25, Rotterdam-Lombardijen.

In verband met de broodmaaltijd stellen we het op prijs wanneer u zich voor 29 sep-tember opgeeft bij het Landelijk Bureau van de Vereniging, postbus 404, 3440 AK Woer-den, tel. 03480-20390.

Dordrecht-centrum

bevestiging van Ds. Van de Weerd
door Ds. v.d. Ent.

Schets van de preek, gehouden te Dordrecht-centrum op vrijdag 28 augustus 1987, ter bevestiging van Ds. A. v.d. Weerd als predi-kant van Dordrecht-centrum. De bevestiger was zijn voorganger Ds. H.C. v.d. Ent.

"En Filippus deed zijn mond open, en

beginnende van die Schrift, verkondigde hem Jezus".

Hand. 8 : 35.

Geliefde gemeente,
Het is een bijzonder uur voor mij, de gemeente en Ds. A. v.d. Weerd. Na een vakante periode van 16 maanden, wordt de herderloze staat opgeheven. Dankbaarheid past aan de kerkeraad voor wat men deed. De tekst getuigt van:

De prediker Filippus

- a. Zijn roeping
- b. Zijn gehoor
- c. Zijn preek
- d. Zijn vrucht

a. Zijn roeping

Vs. 35. Filippus was een gewoon mens. Toch een bijzonder mens. Hij was bij God van eeuwigheid gekend. Hij was een uitverkoren vat. Middelijkerwijs gekozen tot dienaar: dienaar! Hij heeft het werk verricht van een evangelist. Als zodanig was hij door God gegeven, Ef. 4 : 11. Dat moet gezien worden als een wonder. Een openbaring van Gods liefde en genade, t.o.v. arme zondaren. Hij was door God bekwaam gemaakt en trad op met bevoegdheid te Samaria, Hand. 8 : 5. Dat was zijn arbeidsveld. Hij mocht daar zegenrijk werk verrichten, Hand. 9 : 31.

God heeft óók sommigen gegeven tot herders en leraars. Dat zijn de door God geroepen dominees. Het is een wonder als men, als een gewoon mens, weten mag door God tot die arbeid verkoren te zijn. Hij wordt aan de kerk door God gegeven. Zie dit in zijn algemeenheid ook als een wonder: God geeft aan zondaren dienaren. Zij worden tot hun arbeid bekwaam gemaakt. Ieder heeft zijn eigen gaven. Zij treden op met bevoegdheid. Acht dit geen kleine zaak. Zij zijn van Godswege met last en macht bekleed om wet en evangelie te verkondigen. Dat geeft aan de prediker en de luisteraar een grote verantwoordelijkheid. Dat een ieder dit goed beseffe.

b. Zijn gehoor

Vs. 35. Heilig zijn, o God, Uw wegen..... Filippus kreeg van God een ander arbeids-terrein, vs. 26. Menselijk gesproken ging hij er niet op vooruit. Daar heeft een "dienaar" ook niet naar te vragen. Hij heeft alleen maar te doen wat de Heere zegt. Filippus gehoorzaamde 27a. Ga! En hij ging.

Zo is het ons vergaan en ook Ds. v.d. Weerd die zich geroepen weet van Urk naar Dordrecht. Gelukkig als men dat weten mag. Dan gaat men voor Gods rekening. Hij, Die roept is getrouw.

De overgang was groot: Van Samaria naar een woeste weg. Van een talrijk gehoor naar een klein reisgezelschap. Het ging eigenlijk maar om één mens. De Heere kent degenen die de Zijnen zijn. Hij haalt ze overal vandaan. Hij discrimineert niet. De moorman - een zwarte - was rijk - machtig - geleerd en geëerd. Geestelijk was hij ook zwart, verder arm - machteloos - veracht (heiden). Bij God was hij uitverkoren en dierbaar. Daarom werd hij getrokken naar Jeruzalem. Daar kwam hij in aanraking met het Woord. Dat werd zijn reislektuur.

Welke staat wij in het natuurlijke innemen is minder belangrijk. Geestelijk zijn we aan die moorman gelijk. De uitverkoren kerk is een zwarte bruid, arm, machteloos en veracht. Kennen wij ons zo? Wat lezen wij? De lektuur maakt ons openbaar.

Wat de moorman las, begreep hij niet. Hij had een uitlegger nodig. Dat heeft Dordrecht ook. De moorman was heilbegerig. Bent u dat ook? Dan zal de nieuwe dominee iets ervaren van vs. 31b: "En hij bad Filippus dat hij zou opkomen en bij hem zitten". Hij is dan welkom op de preekstoel, de catechisatie en in de huizen. Niet om leuterpraatjes te verkopen, doch om te preken, om het Woord van God te verkondigen en te verklaren.

c. Zijn preek

Vs. 35. Beginnende van die Schrift. De preek was schriftuurlijk. Dat moet ze voor alle dingen zijn. De tekst was Jes. 53 : 7 v.v. Het ging over Jezus. Zijn vrijwillige offerande. Hij is als een Lam ter slachting geleid. Hij is uit de angst en het gericht weggenomen. In

de staat van Zijn vernedering is Hij in het oordeel geweest in één Persoon. Wie zal Zijn leeftijd uitspreken? Wie zal Zijn geslacht verhalen: afkomst en nageslacht.

De noodzakelijkheid, gepastheid, algenoegzaamheid en dierbaarheid van Jezus werd de moorman "geëvangeliiseerd". Het kan niet anders of Filippus heeft met al die liefde van zijn hart, vurig van geest, die ene Naam verkondigd.

Dat is de taak van elke "dienaar". Hij is verbi divini minister. V.D.M.

God geve dit veel te doen, altijd weer te doen. Niets anders te doen, dan te prediken: Jezus Christus en Die gekruist.

d. Zijn vrucht

Vs. 35. De Geest wrocht mede — almachtig, vrijmachtig. Over de verdere reisgenoten wordt niet gesproken. Het hart van de moorman werd geopend. Het evangelie viel als water op een dorstig land. De moorman geloofde eigen schuld en Jezus' betaalkwerk. "Hij kon als een moorman zijn huid niet veranderen". Filippus kon hem ook niet reinigen. Het bloed van Jezus Christus alleen reinigt van alle zonden. Zijn begeerte om gedoopt te worden. Zijn belijdenis! Doop - heilig moment. De betekende zaak werd beleefd. Hij reisde zijn weg met blijdschap: De bijbel in de hand, de Heilige Geest als Leidsman, Jezus in het hart en de hemel in het oog.

Filippus had niet te vergeefs gelopen. God geve u een rijke vrucht onder de "Dordtse moren!" Dan is er blijdschap in de hemel, in mensenharten, in de harten van de "dienaars".

Amen.

Liturgie: Ps. 77 : 7 en 8. Hand. 8 : 26-40. Ps. 87 : 3, 4 en 5. Ps. 105 : 2, Ps. 134 : 3, Ps. 72 : 10.

Dordrecht-centrum

intrede van Ds. A. van de Weerd

Ds. Van der Ent was zo welwillend om bovenstaande preekschets voor ons blad beschikbaar te stellen. De bevestigingsdienst ving aan om 15.00 uur. De intrededienst had op dezelfde dag plaats en begon om 19.30 uur. Er was voor beide diensten veel belangstelling. Velen waren van elders gekomen om de diensten mee te maken. Tussen de diensten werden zij die van elders kwamen door de kerkeraad goed verzorgd.

Ds. Van de Weerd liet zingen Ps. 135 : 1 en 2, las de 12 artikelen, liet daarop Ps. 119 : 84 zingen, las 2 Kronieken 30 : 1-9 en gaf als tekst op vs. 6m: Gij kinderen Israëls, bekeert u tot den HEERE, en vs. 8m: geeft den HEERE de hand en komt tot Zijn heiligdom. Na het gebed werd er gecollecteerd en zongen we Ps. 116 : 7, 9, 10 en 11. Het thema was: een Koninklijke boodschap. Die was noodzakelijk en profijtelijk.

1. Hizkia was een godvrezende koning. Zijn vader was goddeloos. Hizkia begint met de dienst des Heeren te herstellen. De deuren van de tempel worden geopend. De tempel moet eerst gereinigd worden. Daarna kan deze pas in gebruik worden genomen. Dan is de tijd voor het Paasfeest voorbij. Maar het kan een maand later gevierd worden. Boodschappers gaan door het gehele land. Spreker wil in de lijn van zijn voorgangers werken, in afhankelijkheid van de Heere. Hizkia zendt een koninklijke boodschap, een edict, dat van de Heere komt. Zo is het ook met dienaren. De hoorders zijn verantwoordelijk. Alzo zegt de HEERE.

De centrale boodschap is Jezus Christus en Die gekruisigd. Hoe zal de boodschap tot zegen zijn? Bekeert u. Aan het hele volk moet deze eis worden voorgehouden. Het gevaar bestaat dat we de bekering niet nodig achten. Het woord bekering wijst op terugkeer. Die is nodig omdat we van God zijn afgekeerd. Inkeer tot onszelf is nodig, afkeer van de zonde en terugkeer tot God. Als de boodschap ter harte wordt genomen komt er ook smart. De Heere laat prediken dat er een weg der bekering is.

2. Het geven van de hand is bij ons een gewoonte. In de tekst wordt een beeld gebruikt met dieper betekenis. Het gaat om het sluiten van een verbond. Als bij een bruidschap. Het volk was ontrouw aan het ver-

bond geweest. Israël had de hand gegeven aan de afgoden. In het oorspronkelijke staat: geef uw hand aan de HEERE! Onze handen grijpen naar de zonde. Geef de Heere de hand: laat u door Hem leiden, lever de wapenen van verzet in, erken Hem als de Almachtige. Dan gaan we de zonden belijden en bewenen. Dan worden we zondaar voor God en gaan we ons vernederen onder de krachtige hand Gods. Velen willen met de ene hand aan de kerk vasthouden en met de andere hand aan de Heere. Dat brengt de eeuwige ondergang.

Geef de Heere de hand. Evenals jonge mensen die het met elkaar eens worden. De Heere komt met Zijn wet, met Zijn recht. Dat moeten we gaan erkennen. Komt tot Zijn heiligdom. De Heere wil Zijn volk in Zijn heiligdom ontvangen. Onder het O.T. waren er ceremoniën en offers. Daar ging een sprake van uit. De Heere wil wonen onder een schuldig volk, alleen door de offers, die heenwezen naar Het Offer, het Lam, het bloed dat gestort zou worden. De N.T. bedeling is nog veel rijker. Alle beloften zijn in Christus vervuld. De Heere roept dienstknechten om in Zijn Naam te prediken. We moeten onder het woord komen, ook de kinderen. We mogen onze plaats niet ledig laten. De Heere wil onderwijzen door de prediking van het Woord. De volle raad Gods moet gepredikt worden. De Heere wil in deze weg de hitte van Zijn toorn wegnemen. Hij zal Zijn aangezicht niet afwenden, wanneer gij u tot Hem bekeert. De waarachtige bekering is enkel genade. Gepredikt mag worden, dat de Heere genadig en barmhartig is, in Christus door de Heilige Geest. Als de boodschap niets uitwerkt moet de Heere wegwerpen. Nu is het nog genadetijd. Amen.

We zingen Ps. 95 : 4 en na het dankgebed Ps. 143 : 10, waarna ds. Van de Weerd de zegen uitsprekt.

Ds. M.C. Tanis van Sliedrecht-centrum spreekt als consulent en namens de classis Dordrecht, ds. Oorschot namens de Dordtse Protestantse kerken en ouderling T. van Hulst namens kerkeraad en gemeente. Hij laat staande zingen, voor de nieuwe dominee, Ps. 119 : 25, gewijzigd, en voor het hele gezin Ps. 122 : 3.

Ds. Van de Weerd spreekt nog enkele woorden van dank en laat zingen Ps. 72 : 11. Hiermee is deze mooie dienst ten einde.

Velen maken nog van de gelegenheid gebruik om ds. en mevr. Van de Weerd de hand te drukken en nog wat te gebruiken in de vergaderzaal. Maar na verloop van tijd gaat ieder weer zijns weegs.

Het was de vooravond van de ontmoetingsdag te Kampen. Het bleek dat sommigen verhinderd waren door deze bevestiging en intrede of door het afscheid van ds. Bouw van Scheveningen deze ontmoetingsdag bij te wonen. Ook waren er door andere oorzaken niet in de gelegenheid om naar Kampen te komen. We moeten daar begrip voor hebben. Uit gesprekken bleek me wel dat men dat betreurd.

Laten we dit voor ogen houden dat het in deze en andere samenkomsten gaat om de Koninklijke boodschap: Gij kinderen Israëls, bekeert u tot den HEERE, geeft den HEERE de hand en komt tot Zijn heiligdom.

B.

Scheveningen

zaterdagavond 29 augustus 1987.

Christelijke Gereformeerde Thaborkerk.

Na ruim 20 jaar de gemeente te hebben mogen dienen, nam ds. G. Bouw afscheid. De nadruk lag in zijn afscheidspraak op de goedertierenheid en de vrijmacht Gods. "Ik heb u 20 jaar geleden van de Opperherder gekregen. Ik geef u nu aan diezelfde Opperherder terug onder de regenboog van Zijn trouw".

Vóór de prediking weerklonken de woorden uit Ps. 119 : 7: Ik heb anderen al de rechten van Uw mond met lust verteld. En: Uw liefdedienst heeft mij nog nooit verdrot. De tekstwoorden waren: En toen zij uit het water waren opgekomen nam de Geest des Heeren Filippus weg en de kamerling zag hem niet meer, Hand. 8 : 39a.

De predikant herinnerde aan het feit dat het

j.l. 29 juni 20 jaar geleden was dat hij tot zijn dienstwerk in Scheveningen werd ingeleid. De jaren zijn voorbijgevlogen. Maar anderszins: hoeveel is er niet gebeurd aan ziekbedden, sterfbedden en geopende graven. Ruim 1850 maal werd het Woord bediend. De doop werd bediend aan 230 kinderen en twee volwassenen. Het Heilig Avondmaal 80 maal enz.

Ds. Bouw had naar eigen zeggen wel tot zijn emeritaat willen blijven. Hij gevoelde zich temidden van zijn volk. Toch mocht hij de roeping naar Urk met vrijmoedigheid aannemen. De woorden uit Pred. 7:13 "aanmerk het werk Gods" bevestigden hem in de overtuiging dat Urk het nieuwe arbeidsveld zou worden.

We lezen in de tekst: De Geest nam Filippus weg. Daar ging een wonderlijke leiding aan vooraf. De Geest bracht de kamerling uit het verre Morenland én Filippus, vanuit het gezegende arbeidsveld, Samaria, bijeen. Voeg u bij deze wagen! Het ging slechts om één kerkganger. Maar het doet er niet toe. De Heere was erbij. Dat is het voornaamste. Als God spreekt is het toch ook alsof men alleen in de kerk zit. Al zijn er 100 mensen om ons heen. Dat gebeurt als vanaf de kansel Zijn wegen verklaard worden. Ds. Bouw stelde in dit verband de persoonlijke vraag of Woord en Geest ons weleens persoonlijk geraakt hadden in de voorbijgesnelde tijd.

Filippus verkondigde de kamerling Christus, toegepast door de Heilige Geest. Dat is van doorslaggevende betekenis. De vrucht daarvan was de vraag van de kamerling: Wat verhindert mij gedoopt te worden? Ze dalen beiden af in het water. En hij doopte hem.

En dan de tekstwoorden: Toen zij uit het water opgekomen waren, nam de Geest des Heeren Filippus weg. Letterlijk staat er eigenlijk: rúkte hem weg. Dat deed de Geest. Filippus ging zélf niet weg. Het was geen vlucht. Hij zocht ook geen andere baan. Het was de Geest die dat deed. Ds. Bouw mocht zich hierin ook persoonlijk vinden. Hij verwees naar het gelezene in de Dordtsche Leerregels hoofdstuk I: God zendt geroepen dienaren wanneer en tot wie Hij wil. Door Zijn Geest, onwederstandelijk. Dat is noodzakelijk. Want alleen die Geest kan op het rechte spoor ons leiden. Hij bearbeidt een dode zondaar tot zaligheid. Hij gaat Christus verheerlijken. Maakt plaats voor Hem in een hart, waarin voor Hem geen plaats is. Dat gebeurt in een weg van ontdekking aan zonde en schuld. Het is die Geest die ons leert wenen over de zonde. De vraag is: of dat weleens persoonlijk gebeurd is in die 20 jaren. Heeft God u op de knieën gezien?

Het is de Geest die het geloof werkt in het werk en de persoon van Jezus. Hij neemt het uit Hem. Hij verheerlijkt Hem. Hij komt met het bloed van Christus. Hij geeft een lust om God te dienen. Stort de liefde uit in het hart.

Echter: dat geschiedt middellijkerwijs. De Geest werkt altijd door middel van het Woord. Hij bedient Zich met name van de ambtelijke prediking. Van dienaren die Hij naar het welbehagen Gods roept en toerust. Zendt én wegneemt. Het is een voorrecht als men een geroepen dienaar van de Koning mag zijn. Is men niet geroepen dat is het maar beter schoenmaker of straatveger te zijn.

De Geest des Heeren nam Filippus weg. Dezelfde Geest die Filippus brácht, neemt hem ook weer weg. Zo ook mij. Wanneer nam Hij hem weg? Het antwoord is. Toen zij uit het water waren opgekomen! Dus toen Filippus Gods Raad en zijn taak vervuld had. Hij had het Woord én het Sacrament bediend. Het was maar voor éven! Eén preek. Eén doopsbediening. Hoe vaak daarentegen heeft dit niet in Scheveningen plaatsgevonden.

Toen het Gods tijd was nam de Geest Filippus weg. Een bepaalde taak kan af zijn. Gods Raad is dan volbracht. Pas het 22e beroep kon door ds. Bouw worden aangenomen.

Het standpunt was altijd: Ik weet hoe ik in Scheveningen ben gekomen. Ik moet ook zeker weten dat ik mag vertrekken. De zekerheid te mogen vertrekken had bij andere beroepen steeds ontbroken. Nu was het duidelijk en klaar.

De Geest had een ander arbeidsveld voor Filippus. De Geest nam hem weg. Dienaren kunnen ook op andere wijze worden wegge-

nomen. Bijvoorbeeld door de dood. Dan komt de Heere ze voor eeuwig thuis halen. Of ze worden door een ernstige ziekte uitgeschakeld uit de aktieve dienst. Anderen worden geschorst en/of afgezet. Wie ben ik: Ik ben niet beter. Ds. Bouw mocht gewagen van de komst van de Heere in zijn jonge leven.

(Wordt vervolgd)

Voor de jeugd

Nehemia 42

"En het geschiedde van die dag af, dat de helft mijner jongeren doende waren aan het werk, en de helft van hen hielden de spiesen, de schilden en de bogen en de pantsiers; en de oversten waren achter het ganse huis van Juda....."

Neh. 4:16 v.v.

Beste jongelui!

In aansluiting op het vorige artikel, moet het 16e vers goed gelezen worden, alsook hetgeen daarop volgt. We hebben het maar niet helemaal afgeschreven om niet al te veel ruimte daarvoor in beslag te nemen. Ieder kan het in zijn bijbel lezen. Het is wel goed om de bijbel altijd bij de hand te hebben. Dat zal uit het vervolg ook wel blijken.

Want toen het volk begrepen had dat de Heere de plannen van de vijand verijdeld had, waren de bouwers, met Nehemia aan het hoofd, zich goed bewust dat de vijand daar nog niet voor goed mee verdreven was. Daarom werden er de nodige voorzorgsmaatregelen genomen om op alle eventualiteiten voorbereid te zijn. Toen zij, gesterkt in het geloof, weer aan het werk waren getrokken, werden de taken verdeeld. "Het geschiedde van die dag af, dat de helft van mijn jongeren doende waren aan het werk, en de helft van hen hielden de spiesen, de schilden en de bogen en de pantsiers". Jullie kunnen je de situatie wel voorstellen. We hebben al eerder de aandacht gevestigd op de omvang van het bouwwerk. Velen namen daaraan deel. Doch de vijanden waren ook velen. Daarom werd de ene helft van de bouwers bewapend, terwijl de andere helft het omvangrijke bouwwerk verrichtten. De wapens hier genoemd zijn vier soorten. Zij waren uitgerust met speren, schilden, bogen en pantsers. Het waren natuurlijk wapenen uit die tijd. Tegenwoordig hebben we andere wapenen, moderne wapenen. We gaan daar maar niet verder op in. Iedereen die met zijn tijd meeleeft, weet daarvan. Het zijn verschrikkelijke wapenen. Doch de doelstelling van toen en nu is precies dezelfde. Men kan de wapenen gebruiken om daardoor de macht uit te breiden en het bezit te vergroten. Als ze daarvoor gebruikt worden, is het een verkeerd gebruik. Men kan ze ook gebruiken, om hetgeen God gegeven heeft te verdedigen. En dan is het gebruik geoorloofd. Ik lees dat Johannes de Doper tot soldaten heeft gezegd, niet dat zij de wapenen moesten neerleggen, dat zij dienst moesten weigeren, doch dat zij niemand iets met geweld mochten ontfreemden en dat zij vergenoegd moesten zijn met hun bezoldiging.

Doch we hebben niet alleen te doen met natuurlijke wapenen, doch vooral ook met geestelijke wapenen. Want de bijbel is een geestelijk boek. En daarin gaat het weliswaar over natuurlijke zaken, doch die hebben dan een geestelijke betekenis. Het wil ons dan zoveel zeggen, dat er niet alleen gebouwd moet worden, doch dat er ook gewaakt moet worden. Men moet op elke aanval van de vijand voorbereid zijn. En dan niet alleen op de vijand van buiten af, maar ook op de vijand van binnen uit. De wapenen die ter verdediging moeten worden gehanteerd kun je beschreven vinden in Ef. 6. Het is de moeite waard om dat schriftgedeelte te lezen en ook ter harte te nemen..... Want al is een ieder in eigen kracht onbekwaam om de geestelijke strijd te strijden, dat neemt zijn verantwoordelijkheid toch niet weg. De boze moet ten allen tijde weerstaan worden. En daar moet men ten allen tijde voor paraat zijn. Dat leert ons de geschiedenis van Nehemia duidelijk.

De ene helft was dus bezig met het bouwen terwijl de anderen de wapenen droegen en de wacht hielden. Ieder had zo zijn eigen taak.

Er werd ook toezicht gehouden. Want "de oversten waren achter het ganse huis van Juda". De oversten waren de leidslieden, de voormannen bij het werk. Zij hielden toezicht, dat alle gebeurde, zoals het behoorde. Zij zullen van tijd tot tijd degenen die moedeloos dreigden te worden, hebben aangespoord. Dat blijft ook nodig. Ook in de kerk. Wanneer altijd alleen naar de vijand wordt gekeken en eigen krachteloosheid wordt gevoeld, dan kan een aansporend woord wonderen doen. Geestelijke opwekkingen, daar staan de brieven van Paulus vol van. Denk o.a. maar aan wat er in Rom. 12:9 v.v. staat: "De liefde zij ongeveinsd. Hebt een afkeer van het boze. Hangt het goede aan. Hebt elkander hartelijk lief, met broederlijke liefde, met eer de een de ander voorgaande. Zijt niet traag in het benaastigen. Zijt vurig van geest. Dient de Heere. Verblijdt u in de hoop. Zijt geduldig in de verdrukking. Volhardt in het gebed, enz." Bemoedigingen en aanmoedigingen te over. Worden ze ook ter harte genomen? Want daar gaat het tenslotte over. "Die aan de muur bouwden, en die de last droegen, en die oplaadden, waren een ieder met zijn ene hand doende aan het werk, en de andere hield het geweer". Wat hier mee bedoeld wordt, is niet zo eenvoudig. Men kan natuurlijk moeilijk met een hand werken, terwijl men in de andere hand zijn geweer hanteert. De bedoeling zal wel zijn dat een ieder zijn beide handen gebruikte om het hem opgedragen werk te doen. De een was bezig met het bouwen terwijl de ander de wacht betrok, zoals uit het bovenstaande is gebleken.

Ook daarin zit een les die ter harte genomen moet worden. Want in geestelijk opzicht is het zwaard het Woord van God. Daar moet iedere bouwer mee gewapend zijn. Hij moet het bij de hand hebben. Daar kan men de boze mee weerstaan. Zo heeft de meerdere Nehemia het ook gedaan. Jullie weten dat toch wel? Toen Hij verzocht werd van de duivel, heeft Hij dat zwaard ook gehanteerd, door te zeggen: "Er staat geschreven.....". Zo kunnen er ook nu met het zwaard aan de heup, dat is met Gods woord, waar we als 't ware mee verenigd moeten zijn, krachtige daden gedaan worden, de vijand op een afstand gehouden worden.

"Maar die met de bazuin blies, was bij mij", vs. 18b. Nehemia had een bazuinblazer bij de hand. Dat was een kontaktman, zoals uit het vervolg blijkt. "En ik zeide tot de edelen en tot het overige des volks: Het werk is groot en wijd, en wij zijn op de muur afgezonderd, de een ver van de ander; ter plaatse, waar gij het geluid der bazuin zult horen, daarheen zult gij u tot ons verzamelen; onze God zal voor ons strijden".

Tegenwoordig hebben we moderne communicatiemiddelen, zoals de telefoon, de radio, de radar enz. Als er ergens iets gebeurt, weet de hele wereld het in de kortste tijd. Doch in de tijd van Nehemia waren deze middelen onbekend. Men had toen een bazuinblazer. Als deze op de bazuin blies, dan was er gevaar. Dan moest men verzamelen op één punt. Nehemia kende de betekenis van het spreekwoord: Eendracht maakt macht. De bouwers waren ver van elkander verwijderd. Ieder stond zo ongeveer op zichzelf. Veronderstel dat de vijand onverhoeds een aanval zou doen. Wat zou één of twee mensen moeten beginnen? Doch als men samen vergaderde en een leger vormde, dan kon men gezamenlijk de vijand te lijf gaan. Om dan niet te vertrouwen op de kracht van de wapenen, noch op het getal van de strijders, maar op de Heere. Dat laat Nehemia duidelijk blijken. Want hij zegt: "onze God zal voor ons strijden".

Wanneer we alles samenvatten, kunnen we uit de maatregelen die Nehemia genomen heeft, zijn geloof aflezen. We zouden het ook zo kunnen zeggen: Hij toonde zijn geloof uit zijn werken. Zo staat het in de brief van Jacobus. Zo moet het ook in het leven van een ieder tot openbaring komen. Want een geloof zonder de werken, is een dood geloof. Het is een geloof dat God niet behaagt. Men komt met zulk een geloof niet verder dan hoogstens tot het graf. En dan houdt het op. Men gaat dan met een dood geloof voor eeuwig verloren.

Wat wordt van deze dingen, die we van

Nehemia lezen, in de praktijk van het kerke-
lijke leven, vandaag weinig gevonden. De
kontakman is als het ware buiten dienst
geraakt. Men is met elkander niet meer
verbonden. De kerken staan zo ongeveer al-
lemaal op zichzelf. En met de gelovigen indi-
vidueel is het al weinig beter gesteld.

Men vecht vaak meer met elkaar - tegen
elkaar!, dan dat men het doet in gemeen-
schap met elkaar. Hoe hebben we elkander
nodig in deze tijd, waarin de gevaren zo groot
zijn, jong en oud bedreigen. En hoe gemak-
kelijk kunnen we elkaar missen. Dit is een
geesteshouding die de Heere niet behagen kan.
Zou daar de oorzaak niet liggen dat er zo
weinig van gezien wordt, wat Nehemia door
het geloof getuigen mocht: "onze God zal
voor ons strijden".

Ieder zoekt wel God voor zijn eigen kerke-
lijke kar te spannen. Of God Zich daarvoor
laat gebruiken, laat ik voorlopig maar een
open vraag. Doch geloven doe ik het niet. Er

Weleerwaarde en Eerwaarde broeders,

Dit is weer de gebruikelijke uitnodiging voor de
najaarsconferentie voor ambtsdragers. Deze
conferentie is gepland voor D.V. **zaterdag 24
oktober a.s.**, naar gewoonte in de **Ichthuskerk
in Amersfoort**, aanvang **10 uur**. Door de jaren
heen stond het aanvangsuur op 10.30 uur. Van
veel kanten is aangedrongen op 10 uur als
openingstijd, met als overweging dat dan 's
middags wat vroeger kan worden geëindigd.
Het comité heeft deze suggestie graag over-
genomen.

Het thema voor deze conferentie zal zijn: "Het
spreken van de Kerk rond ethische vragen en
de individuele verantwoordelijkheid van de ge-
lovigen".

Het zal tot de bespreking worden ingeleid door
Prof. Dr. W.H. Velema te Apeldoorn en Ds. T.
Harder te Amersfoort.

Ingegaan zal worden op de vraag hoe de Kerk
via prediking en op andere wijze leiding kan c.q.
moet geven aan het leven naar Gods geboden.
Het gezag van het Woord en de persoonlijke
verantwoordelijkheid van mondige gemeente-
leden moeten beide tot hun recht komen. Hoe-
ver mogen prediking en pastoraat gaan in de
concretisering van antwoorden? Hier ligt een
spanningsveld waarin de Kerk gemakkelijk of te
weinig doet en de vragen niet aanraakt, laat
staan van een antwoord voorziet, of te ver gaat
door alles in detail aan de kerkleden voor te
schrijven.

Daarnaast is er de vraag wat de Kerk moet doen
als gemeenteleden zich vrijheden veroorloven,
die de Kerk niet voor geoorloofd houdt. Is pasto-
raal vermaan, met alle consequenties van dien,
op zijn plaats bij verschil van mening over de
geldigheid en de reikwijdte van Gods geboden?
Indien ja, hoe komt dat oordeel van de kerk dan
tot stand? Berust dat bij de plaatselijke kerkeraad
of is daarvoor breder overleg binnen het kerk-
verband nodig?

Zonder al te zeer op casuïstiek in te gaan zal
worden geprobeerd aan te geven hoe concreet
de prediking in zaken als deze dient te zijn.

Het onderwerp van deze dag geeft duidelijk een
spanningsveld aan. Het ligt in de bedoeling dat
Dr. Velema vanuit de verantwoordelijkheid van
ambtsdragers en vanuit de opdracht van de
Kerk met ons als eerste dit spanningsveld zal
betreden om tenslotte uit te komen bij de ver-
antwoordelijkheid van de gemeenteleden.

Vervolgens hopen we te luisteren naar Ds.
Harder, die vanuit het pastoraat gedachten zal
ontwikkelen over de verantwoordelijkheid van
de gemeenteleden, om tenslotte toch ook in te
gaan op het spreken van de Kerk.

Bij leven en welzijn hopen wij u op 24 oktober
a.s. in Amersfoort te mogen verwelkomen.

Nog enkele zakelijke mededelingen:

1. Indien u gebruik wilt maken van een lunch-
pakket à f 3,50 moet u dit voor 20 oktober
bestellen bij de fam. Van de Velde, Grote
Haag 52 te Amersfoort (telef. 033-19256).
Koffie is verkrijgbaar à f 0,75.
2. Gemeenten die meebetalen aan het confe-
rentiewerk kunnen voor 2 afgevaardigden
reiskostenvergoeding (openbaar vervoer) ont-
vangen.
3. Het november-nummer van Ambtelijk Con-
tact is op de conferentie aanwezig. Wilt u de
nummers voor uw kerkeraad meenemen?

Namens het comité:
D. Koole, voorzitter.
H. v.d. Laan, secretaris.

zou van de kerk veel meer kracht kunnen
uitgaan, als de bazuinblazer weer in dienst
genomen zou worden, als er weer geestelijk
kontakt zou komen. Dan zou men bij el-
kander komen, niet om over elkander te
roddelen, maar om met elkander het van de
Heere te verwachten. Men zou dan elkander
niet verachten, doch de één zou de ander
uitnemender achten dan zichzelf. En God
zou op het allerhoogst geacht worden. Er zou
dan ook beleefd worden:

*Welzalig is hij, die al zijn kracht
En hulp alleen van U verwacht. enz.*

Als zo de goede strijd gestreden wordt, wor-
den de zodanigen ook straks wettiglijk ge-
kroond. Niet omdat men dat heeft verdiend.
Want wat zou men verdienen in het konin-
krijk Gods? Men zal dan alleen maar kunnen
zeggen:

*Wij steken het hoofd omhoog en zullen
d' eerkroon dragen*

*Door U, door U alleen, om 't eeuwig
welbehagen.....*

We willen het voorlopig hier weer bij laten.
Wie er aandachtig kennis van neemt, zal vol-
doende stof vinden om zichzelf te toetsen.
Om te ontdekken hoe het is en hoe het wezen
moet. De werkelijkheid en de idealiteit liggen
nog ver uit elkander. De idealiteit moet wel
in het oog gehouden worden. En de werke-
lijkheid moet daaraan beantwoorden. God
geve dat door de werking van Zijn Heilige
Geest. Dan kunnen de muren van het geeste-
lijk Jeruzalem herbouwd worden.

Met hartelijke groeten, jullie aller vriend,
Ds. H.C. v.d. Ent.

SCHOOLBIJBEL

in de Statenvertaling.
Ook goed als **HANDBIJBEL** te
gebruiken

Met verklarende woordenlijst en
11 landkaartjes in kleur, handig
formaat 10,6x15,9 cm, in stevige
omslag, met Psalmen en Formu-
lieren **f 29,50**

dito, zonder Psalmen en Formu-
lieren **f 24,50**

• Aan kwaliteit papier en bind-
werk is veel zorg besteed.

Verkrijgbaar in de boekhandel,
of rechtstreeks te bestellen (zon-
der postzegel) bij

GEREFORMEERDE BIJBELSTICHTING

ANTWOORDNR. 18 3300 WB DORDRECHT

STICHTING
REFORMATORISCHE
HULPAKTIE
WOORD EN DAAD

**WOORD
DAAD**

Postbus 560,
4200 AN Gorinchem
Telefoon 01830 - 24288
Postbank 30.20.900
ABN 50.98.11.566

HELP EEN KIND MET:

- voedsel en kleding in acute noodsituatie van nu
- onderwijs om op eigen benen te staan voor straks
- bijbelse boodschap die tot zegen kan zijn voor altijd

FINANCIËLE ADOPTIE v.a. f 37,50 p.m

Informatie wordt op aanvraag toegezonden.

Begin oktober verschijnt bij ons:

GREETJE VAN DE LAKENHOF

door H.T. de Jong (Barendrecht)

In dit boek vindt u het verhaal over
Greetje en haar ouders op de grote boer-
derij "De Lakenhof". Op trekkende wijze
heeft de schrijver het kinderleven van dit
meisje beschreven. Een leven dat zo
onbezorgd begint maar dat op een tragi-
sche wijze tot een einde komt.

In het korte voorwoord schrijft ds. J.
Veenendaal o.a.: Wij wensen dit boekje
in vele kinderhanden. Ik meen dat de
schrijver er in is geslaagd op een eenvou-
dige wijze het kinderleven in Greetje weer
te geven. Ontroerend is het slot. Niet alleen kinderen, maar ook ouderen
kunnen uit dit boekje leren.

Een kinderboek voor 10 jaar en ouder.

De verkoop van dit boek komt ten goede aan de nieuwbouw van de Chr.
Geref. Eben-Haëzerkerk te Barendrecht.

Gebonden in fraaie vierkleuren band f 14,90.

BON Gelieve mij te zenden:

..... expl. Greetje van de Lakenhof

Naam: _____

Adres: _____

Postcode: _____

Woonplaats: _____

Het adres voor al uw BOEKEN, BIJBELS en TEKSTPLANKEN.

**Boekhandel
Het Anker**
Postbus 337 3330 AH Zwijndrecht

Telefoon
078-1915 03
(ook 's avonds)

NERVEUZE KLACHTEN?

Onze plantaardige
zenuwtabletjes maken
niet loom of slaperig.
Werken rustgevend en
kalmerend.
Versterken het
zenuwgestel.
Kuur voor een maand
f 20,-.

DROGISTERIJ SIKKING

Barrevoetstraat 5,
2011 WL Haarlem
Tel. 023 - 312882/
324606.
Postgiro 190609.

Volledig pension aan-
geboden in het landelijk
dorp Kesteren in de Be-
tuwe, 3 km. van Rhenen.
PENSION

DE TEEL

Familie Knuivers,
Boveneindsestraat 14,
4041 EJ Kesteren,
tel. 08886-1687

PLAATS UW FAMILIEBERICHTEN IN BEWAAR HET PAND

Wel eens op
TEXEL
geweest?

Beslist de moeite waard.
Bos, duinen, zee, vogel-
broedplaatsen,
visgelegenheden, etc.,
en ... rust.

U kunt op

'DE VERRASSING'
gebruik maken van
volledig pension voor
groot en klein.

Prijzen v.a. f 285,- p.w.
Of u kunt kiezen voor
een bungalow met alle
comfort of sta-caravan.

Voor 60-plussers
speciale voor- en
naseizoenprijzen.
Vraag vrijblijvend onze
kleurenfolder aan.
Tel. 02223-661 of 391.